

Nr 87.

Av herr **Larsson, Sam, m. fl.**, om anslag till en psykiatrisk poliklinik vid serafimerlasarettet.

Undervisningen i psykiatri vid karolinska institutet är förlagd till psykiatriska sjukhuset i Stockholm, av vars 265 sängplatser enligt kungl. brevet den 23 januari 1931 100 äro reserverade som psykiatrisk klinik. Undervisningen har av ålder bestått i föreläsningar och demonstrationer av på sjukhuset intagna patienter. Från professorns i psykiatri sida har vid upprepade tillfällen framhållits önskvärdheten av att en del av undervisningen kunde förläggas till en psykiatrisk poliklinik, sådan som man i regel finner utomlands i anslutning till de psykiatriska undervisningsanstalterna och som i vårt land anordnats vid den nyligen inrättade psykiatriska kliniken vid Lunds lasarett. För de blivande läkarnas del är det uppenbarligen av mycket stor betydelse att under sina psykiatriska studier få lära känna icke endast sådana mera svårartade sjukdomsfall, vilka måste ånjuta speciell sjukhusvård, utan även lindrigare dylika, vilka under de studerandes kommande verksamhet som läkare bliva föremål för deras egen behandling och vilka givetvis kunna demonstreras vid en poliklinik. Men även för sjukvårdens skull är det synnerligen välbehövt att till psykiatriska sjukhusets verksamhet anknyta en poliklinik, som dels vid många sjukdomsfall, för vilka inträde sökes å sjukhuset, kan vidtaga sådana medicinska och sociala hjälpåtgärder, som onödiggöra sjukhusintagning, dels kan på liknande sätt bistå de från sjukhuset utskrivna patienterna och därigenom möjliggöra utskrivningar på ett tidigare stadium än vad som utan tillgång till poliklinikens hjälp kan vara tillräckligt.

Vid framställning hos medicinalstyrelsen om anordnande av en sådan psykiatrisk poliklinik vid psykiatriska sjukhuset förklarade styrelsen i skriftelse den 27 oktober 1931, att den tillfullo delade den uppfattningen, att dess inrättande, särskilt med hänsyn till den vid sjukhuset meddelade kliniska undervisningen, vore synnerligen önskvärt, men ifrågasatte, att denna poliklinikfråga söktes löst genom framställning till de akademiska myndigheterna.

Med anledning härav gjorde professorn i psykiatri år 1932 framställning hos karolinska institutets lärarekollegium om upptagandet av en psykiatrisk poliklinik vid psykiatriska sjukhuset bland dess riksdagspetita. Av diskussionen i kollegiet framgick emellertid, att denna poliklinik lämpligare — under professorns i psykiatri chefsskap — borde förläggas till serafimerlasarettet, dels när man kunde förvänta, att allmänheten i större utsträckning skulle besöka en dit förlagd poliklinik än om den låge vid psykia-

triska sjukhuset, dels enär det för serafimerlasarettet och dess olika stora polikliniker vore av betydelse att ha tillgång till psykiatrisk sakkunskap. Sådan hade tidigare stått till serafimerlasarettets förfogande därigenom, att Stockholms stads »Hjälpbyrå för psykiskt sjuka» haft mottagning i lasarettets lokaler två gånger i veckan, men stadens myndigheter hade anmält hjälpbyråns förestående avflyttning från lasarettet.

I underdånig skrivelse den 31 augusti 1932 anförde direktionen över serafimerlasarettet, att det för lasarettet skulle innebära en bestämd olägenhet, om den psykiatriska polikliniska verksamheten skulle upphöra å lasarettet. Det syntes även vara behöfligt för karolinska institutet, att en psykiatrisk poliklinikverksamhet fortfarande bedreves vid lasarettet. Direktionen hemställde för den skull om bemyndigande att vid lasarettet inrätta en psykiatrisk poliklinik samt vid densamma anställa en biträdande läkare, vilken skulle vara underordnad professorn i psykiatri vid karolinska institutet och även stå till tjänst för undervisningens behov. Nämnde professor skulle vara chef för polikliniken på samma sätt som vederbörande professorer vore chefer för lasarettets övriga polikliniker. Därjämte anhöll direktionen, att till den biträdande läkaren måtte få utbetalas avlöning med 2 400 kronor för år jämte dyrtidstillägg därå.

Denna direktionens framställning förordades den 13 oktober 1932 av karolinska institutets lärarekollegium samt tillstyrktes av universitetskanslern den 2 november 1932 och av medicinalstyrelsen den 15 november 1932.

Vid anmälan den 3 januari 1933 av de frågor, som tillhörde regleringen för budgetåret 1933/1934 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, anförde chefen för ecklesiastikdepartementet, att han ansåge sig ej kunna för det dåvarande tillstyrka direktionens ifrågavarande förslag.

I underdånig skrivelse den 13 februari 1933 framlade direktionen över serafimerlasarettet ånyo denna fråga för Kungl. Maj:t. Direktionen utgick från att statsrådets ståndpunkt intagits av statsfinansiella skäl och ansåg sig därför denna gång icke kunna ifrågasätta kontant lön åt en biträdande läkare vid polikliniken, men fann sig däremot böra hemställa, att denne måtte såsom avlöningsförmån erhålla fri kost. Den 28 april 1933 medgav Kungl. Maj:t dels att den ifrågavarande polikliniken finge inrättas vid serafimerlasarettet på sätt direktionen i sin skrivelse den 31 augusti 1932 föreslagit, dels ock att vid polikliniken skulle få vara anställd en biträdande läkare, med rätt för denne att tills vidare åtnjuta fri kost å lasarettet.

Det visade sig dock omöjligt att erhålla kompetent läkare, som var villig att utan avlöning uppehålla tjänsten, varför det syntes nödvändigt att nedlägga den påbörjade verksamheten. Lyckligtvis ställdes emellertid enskilda medel till förfogande för avlöning av läkaren, varför verksamheten hittills kunnat fortgå.

Polikliniken, som började sin verksamhet i december 1932, har nu kunnat arbeta något mera än ett år, varunder den haft mottagning två dagar

i veckan. Antalet hjälpsökande har uppgått till över 400 och har varit oavlättligt stigande. På sista tiden ha mottagningarna besökts av 15—20 patienter — siffror, som torde klarlägga, att polikliniken fyller ett kännbart sjukvårdsbehov.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 september 1933 anförde serafimerlasarettets direktion, att förenämnda poliklinikverksamhet varit till stor fördel för sjukvård och undervisning vid lasarettet, och upprepade sin framställning att till den biträdande läkaren vid polikliniken måtte fr. o. m. den 1 juli 1934 få utgå ett arvode av 2 400 kronor för år samt att, vid bifall härtill, den åt nämnde läkare för närvarande utgående förmånen av fri kost måtte upphöra.

Denna framställning har tillstyrkts av statskontoret.

I statsverkspropositionen anför statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet att direktionens förslag om inrättande av vissa läkarbefattningar vid lasarettet, bland vilka ifrågavarande poliklinikläkarbefattning torde befinna sig, otvivelaktigt äro synnerligen välmotiverade. Under nuvarande förhållanden syntes det emellertid statsrådet vara svårt att genom förhöjning av förevarande anslag tillgodose dessa önskemål. Statsrådet förklarade, att han senare torde bliva i tillfälle att taga slutlig ställning till dessa förslag. Med hänsyn till rådande förhållanden ansåg sig departementschefen nödgad förordna att förevarande extra anslag för nästkommande budgetår bibehölles vid oförändrat belopp, 470 000 kronor, och torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida inom denna anslagsram kravet på vissa nya läkarbefattningar kunde helt eller delvis tillgodoses.

Slutligen har arbetsutskottet inom svenska föreningen för psykisk hälsovård, vilken förening bl. a. har till uppgift att verka för ändamålsenliga vårdåtgärder för dem, som drabbats av nervösa och psykiska sjukdomar samt att främja studiet av den praktiska psykologien och psykiatrien, i ett av ordföranden generaldirektören Nils Hellström undertecknat uttalande anfört, att arbetsutskottet med stor tillfredsställelse erfarit, att en psykiatrisk poliklinik med uppgift att på en gång tjäna sjukvårdens och undervisningens krav blivit inrättad vid Serafimerlasarettet. Då det emellertid för poliklinikens fortsatta bedrivande vore nödvändigt, att dess läkare, som nu är oavlönad, erhöles skälig ersättning för sitt arbete, och då det vore ovisst, huruvida serafimerlasarettetsdirektionens framställning härom komme att föreläggas innevarande års riksdag, ville arbetsutskottet uttala sin livliga förhoppning, att denna framställning motionsvis komme under riksdagens prövning.

Enskilda medel för poliklinikverksamhetens fortsatta bedrivande stå ej längre till förfogande.

Då det synes vara ett viktigt allmänt intresse, att ifrågavarande poliklinikverksamhet måtte få fortgå och då så icke kan ske för den händelse icke medel till avlönande av en biträdande läkare ställes till förfogande,

synes det vara synnerligen väl motiverat, att en mindre höjning av det extra anslaget till serafimerlasarettets verksamhet kommer till stånd. Denna höjning torde kunna inskränkas till 2 000 kronor.

Med stöd av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte å åttonde huvudtiteln, punkt 34, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* anslag av 472 000 kronor till beredande av ökade medel för upprätthållande under samma tid av serafimerlasarettets verksamhet.

Stockholm den 22 januari 1934.

Sam Larsson.

L. Tjällgren.

A. J. Bårg.

G. A. Björkman.

Kerstin Hesselgren.
